

ПРАВО ОСІБ З СІМЕЙНИМИ ОBOB'ЯЗКАМИ НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ: СВІТОВИЙ ДОСВІД

Стаття присвячена аналізу міжнародних документів у сфері соціального захисту осіб з сімейними обов'язками. Наголошено на важливості та необхідності приведення національного законодавства у відповідність до світових стандартів у розглядуваній царині. Зроблено висновок, що на сучасному етапі розвитку для України першочерговим завданням є створення такої нормативної бази захисту прав і свобод осіб з сімейними обов'язками, яка б повною мірою відповідала міжнародним стандартам і забезпечувала реалізацію цих прав та передбачала механізм їх захисту у випадку порушення.

Ключові слова: соціальний захист, особи з сімейними обов'язками, міжнародні стандарти, держава.

Постановка проблеми. У сучасних соціально-економічних умовах проблема соціального захисту осіб з сімейними обов'язками набуває особливої актуальності. У процесі життєдіяльності сім'ї, на утриманні яких перебувають неповнолітні діти, спіткає велика кількість соціальних ризиків, серед яких інвалідність, хвороба, малозабезпеченість, утримання дитини одноосібно та ін., що вимагає від держави розробки та прийняття якісно нових соціальних програм, спрямованих на захист даного суб'єкта права соціального забезпечення від несприятливих наслідків таких ризиків.

Соціальний захист осіб із сімейними обов'язками в Україні не може забезпечити ефективного подолання несприятливих наслідків соціальних ризиків, оскільки потребує докорінної зміни нормативно-правового регулювання, приведення національного законодавства у відповідність із загальновизнаними міжнародними правовими стандартами, де сім'я визнається природним і основним осередком суспільства, якому повинні надаватися якнайширші охорона і сприяння, особливо у період формування, і поки вона відповідає за виховання та утримання неповнолітніх дітей.

У сучасних умовах усе більшої актуальності в Україні набуває питання її інтеграції до міжнародних і регіональних організацій, діяльність яких спрямована на забезпечення принципів демократії, верховенства права в усіх царинах суспільного життя, на захист прав та основних свобод людини. В. М. Шумілов категорично заявляє: «Уже сьогодні в міжнародному праві закріплений інститут спільної спад-

щини людства. Представником загальнолюдських інтересів виступає співтовариство держав як таке... Перерозподіл компетенції, так само як і деякі інші відмітні риси, свідчить про те, що сучасне міжнародне право... перебуває в стадії формування зачатків глобальної правової системи» [1, с. 167]. Беззаперечно, що держави повинні виконувати свої міжнародні зобов'язання, а також за необхідності вносити зміни до національного законодавства.

Приведення національного законодавства у відповідність із загальновизнаними міжнародними правовими стандартами прав людини є одним з пріоритетних завдань Української держави. Така діяльність не обмежується часом, а має бути постійною і здійснюватися згідно з розвитком уявлень про зміст прав людини міжнародних органів, уповноважених тлумачити міжнародні договори про права індивіда. З огляду на загальновизнаний доктриною міжнародного права принцип неподільності прав людини в умовах реструктуризації економіки України на шляху переходу до ринкової моделі господарювання і пов'язаних із цим питань соціального й економічного характеру постала проблема забезпечення соціальної захищеності населення, належної реалізації економічних і соціальних прав громадян, які мешкають на її території.

Відповідно до розділу X Декларації про державний суверенітет [2] сьогодні Україна виступає рівноправним учасником міжнародного спілкування й активним контрибутором європейської безпеки, визнає перевагу загальнолюдських цінностей над класовими, бере участь у загальноєвропейському й су-

брегіональному співробітництві, виступає ініціатором удосконалення існуючих і створення нових механізмів міжнародної співпраці у сфері прав людини.

Мета статті проаналізувати світовий досвід щодо права осіб з сімейними обов'язками на соціальний захист та можливості застосування його в Україні.

Аналіз останніх досліджень. У праві соціального забезпечення питання пов'язані з правом осіб з сімейними обов'язками на соціальний захист не сталося поза увагою дослідників і стоїть у низці важливих теоретичних розробок у цій галузі. Зокрема, цьому питанню приділяли увагу М. І. Полупанов, В. Ш. Шайхатдінов, О. Г. Азарова, Є. І. Астрахан, Т. І. Іванкіна, В. Д. Новиков, І. А. Ветухова, Л. В. Кулачок, О. М. Ярошенко та інші правознавці.

Виклад основного матеріалу. У суспільстві вже давно склалися відповідні загальнолюдські ідеали та цінності – уявлення про справедливість, свободу, невід'ємні права людини, в тому числі соціальні. З'явившись на початку людства і безперервно наповнюючись новим більш широким змістом вони стали основою концепції правової соціальної держави. Поступово права людини знайшли відображення в міжнародних актах, деклараціях, пактах, конвенціях, рекомендаціях та ін. Так, особливості регулювання права осіб з сімейними обов'язками на соціальний захист знайшли своє відображення в документах і матеріалах ООН, МОП та інших міжнародних організацій. Це і Загальна декларація прав людини, і Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, і Конвенція про права дитини, і Віденська декларація та програма дій Всесвітньої конференції по правах людини та ін.

У Загальній декларації прав людини [3] містяться положення, що виражають основні ідеї міжнародного права соціального забезпечення, його принципи розвитку. Так, передусім соціальні права визнаються за всіма людьми незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного чи соціального походження, майнового або іншого становища (ст. 2); кожна людина як член суспільства має право на соціальне забезпечення і на здійснення необхідних для підтримання її гідності і для вільного розвитку її особи прав в економічній, соціальній і культурній галузях за допомогою національних зусиль і міжнародного співробітництва та відповідно до структури і ресурсів кожної держави (ст. 22). Всезагальність соціального захисту носить абсолютний характер і не може бути обмежена національним законодавством, тобто нормативними актами не можна позбавляти соціального захисту окремих категорій громадян. Право на соціальне забезпечення і соціальний захист людина

має за умови настання обставин, яким закон надає правове значення. Декларація наводить основні з них, а саме: безробіття, хвороба, інвалідність, вдовство, старість, материнство, дитинство. Також у Декларації наголошено, що «сім'я є природним, основоположним осередком суспільства і має право на захист з боку суспільства та держави».

Досить широкий перелік соціальних прав закріплює Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права [4], у ст. 9 якого зазначається, що держави, які беруть участь у цьому Пакті визнають право кожної людини на соціальне забезпечення, включаючи соціальне страхування. Крім того, держави, які беруть участь у зазначеному Пакті, визнають право кожного на достатній життєвий рівень для нього і його сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг і житло, і на неухильне поліпшення умов життя (ст. 11).

Згідно з рекомендаціями ООН розробка «політики і відповідного законодавства, які сприяють укріпленню сім'ї повинні стати пріоритетними напрямками діяльності національних урядів і міжурядових організацій». У 1994 р. під гаслом ООН Віденським Комітетом неурядових організацій з питань сім'ї здійснювалася робота по створенню Декларації про права та відповідальність родини. У рамках цього проекту були розроблені «Керуючі принципи з питань сім'ї», які віддзеркалюють міжнародні норми та покликані сприяти створенню національних систем сімейної політики, конкретних програм підтримки сімей. До найбільш важливих положень цього документу слід віднести такі: (а) утвердження цінності сім'ї, повага та захист усіх типів сімей незалежно від національних культурних, регіональних відмінностей, недопущення їх дискримінації; (б) забезпечення найкращих умов для організації життєдіяльності сім'ї, створення передумов для здорового розвитку суспільства, соціального та економічного прогресу в інтересах сім'ї, перерозподіл в цих цілях ресурсів на користь соціальних програм перш за все за рахунок скорочення військових витрат; (в) розробка гнучкого законодавства про сім'ю, його розвитку з урахуванням нестабільності умов життя; (г) виявлення підтримки членам сім'ї у поєднанні професійних та сімейних обов'язків [5, с. 155].

Важливе значення для осіб із сімейними обов'язками має також і Європейська соціальна хартія [6], присвячена формулюванню захисту соціальних прав. Так, у Хартії розкривається зміст таких прав людей у сфері соціального забезпечення, як право на соціальне забезпечення (ст. 12), право на соціальну та медичну допомогу (ст. 13), право сім'ї на соціальний, правовий та економічний захист (ст. 16), право трудящих-мігрантів і членів їхніх сімей на захист і допомогу (ст. 19), право працюючих

жінок на охорону материнства (ст. 8), право на охорону здоров'я (ст. 11), право на користування соціальними службами (ст. 14), право інвалідів на самостійність, соціальну інтеграцію та участь у житті суспільства (ст. 15), право дітей та підлітків на соціальний, правовий та економічний захист (ст. 17), право осіб похилого віку на соціальний захист (ст. 23), право працівників із сімейними обов'язками на рівні можливості та рівне ставлення до них (ст. 27), право на захист від убогості та соціального відчуження (ст. 30).

До Європейської соціальної хартії було прийнято Додатковий протокол, зміст якого враховував ті зміни, які сталися з часів прийняття Хартії у сфері законодавства про працю, в підході до соціальних проблем і часткою в термінології (наприклад, у зв'язку із прийняттям Конвенції МОП № 156 «Про рівне ставлення і рівні можливості для трудящих чоловіків та жінок: трудящі із сімейними обов'язками» [7] з'явилося нове поняття «особи із сімейними обов'язками» – чоловіки і жінки, які мають сімейні обов'язки щодо дітей, які перебувають на їхньому утриманні, коли такі обов'язки обмежують їхні можливості підготовки, доступу, участі чи просування в економічній діяльності). Так, Протокол гарантує право на рівні можливості і рівні умови стосовно зайнятості і професії, без дискримінації за ознакою статі та інші права.

Європейська соціальна хартія та Додатковий протокол мають суттєвий вплив на формування соціальної політики, оскільки ці документи встановлюють її еталони, задають основні напрями розвитку прогресивної та активної соціальної політики, що, у свою чергу відіграє важливу роль у приведенні соціальної політики держав-учасниць у відповідність з сучасною ситуацією.

Насамкінець наведемо думку Н. С. Сидоренко, з якою ми цілком погоджуємося: «Європейська соціальна хартія Ради Європи є регіональним міжнародно-правовим механізмом захисту соціальних та економічних прав людини, який створив юридичну основу функціонування Європейської регіональної системи захисту соціальних та економічних прав людини. Завдяки наявності особливого кола відносин у сфері захисту соціальних та економічних прав людини, що регулюються ЄСХ, особливого нормативного змісту документа, методів і механізмів регулювання, включаючи інституційний механізм контролю за дотриманням договірними сторонами прийнятих за Хартією зобов'язань, ЄСХ сьогодні забезпечує захист соціальних та економічних прав людини на національних територіях більшості європейських держав, які ратифікували чи іншим способом висловили згоду на обов'язковість для них даного міжнародно-правового документа» [8, с. 11].

Положення вищезгаданої Конвенції набули детального розвитку у Рекомендації № 165 «Про рівне ставлення і рівні можливості для трудящих чоловіків та жінок: трудящі із сімейними обов'язками» [9]. Конвенція і Рекомендація визначили коло працівників з сімейними обов'язками, до яких віднесли: чоловіків і жінок, які мають сімейні обов'язки щодо дітей, які перебувають на їх утриманні; чоловіків і жінок, які мають зобов'язання щодо інших найближчих родичів-членів їх сім'ї, котрі дійсно потребують на їх догляд чи допомогу. Україна, ратифікувавши у 1999 р. цю Конвенцію взяла на себе зобов'язання щодо імплементації закріплених у ній стандартів у національне законодавство. Основним програмними документами, в яких закріплені загальні засади державної політики України в галузі сімейних відносин, є Декларація про загальні засади державної політики України стосовно сім'ї та жінок [10], яка визнала «формування державної політики стосовно сім'ї та жінок одним із пріоритетних напрямів діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування», та Концепція державної сімейної політики [11], яка була прийнята в продовження цієї Декларації, й конкретизує і розширює закріплені в ній засади державної політики щодо сім'ї.

У свою чергу Конвенцією МОП № 102 «Про мінімальні норми соціального забезпечення» від 28 червня 1952 р. [12] було передбачено, в якому вигляді повинна надаватися сімейна допомога, а саме: (а) або у вигляді періодичних виплат особам, які підлягають забезпеченню і мають визначений стаж; (б) або надання дітям (чи для них) їжі, одягу, домовки, умов для відпочинку або догляду вдома; (в) або сукупності всіх видів допомоги, зазначених у пунктах а і б. Розглядувана Конвенція до 2016 року не була ратифікована Україною. Тільки 16 березня 2106 р. було прийнято Закон про ратифікацію Конвенції Міжнародної організації праці про мінімальні норми соціального забезпечення № 102, яка набрала чинності для України лише через дванадцять місяців з дати реєстрації документа України про ратифікацію, що ще раз підтверджує європейський напрямок нашої держави і поліпшення соціального становища та захисту сім'ї, дитинства, материнства та батьківства.

Важливе значення також мають положення Конвенції МОП № 117 «Про основні цілі та норми соціальної політики» від 22 червня 1962 р. (ратифікована Україною 16 вересня 2015 р.), якою передбачено загальні принципи соціальної політики, що полягають у її спрямуванні на досягнення добробуту й розвитку населення, а також на заохочення його прагнення до соціального прогресу. Зокрема, Конвенцією визначено відповідні заходи щодо підвищення рівня життя населення, в тому числі і сімей з дітьми, малозабезпечених, багатодітних сімей, по-

ложення щодо трудових мігрантів, винагородження працівників, щодо освіти і навчання, а також зазначений один із основних принципів – принцип недискримінації за ознаками раси, кольору шкіри, статі, віросповідання, належності до племені або профспілкового членства [13].

На жаль, єдиного міжнародного акта, який би закріплював стандарти соціального захисту осіб з сімейними обов'язками, й досі немає. У зв'язку з цим можна говорити про те, що загальні принципи та характеристики, які стосуються соціального захисту цієї категорії осіб, та приймаються з метою досягнення оптимального рівня впорядкованості у цій сфері суспільних відносин, регулюються низкою міжнародно-правових актів, які закріплюють основні права особи у сфері соціального захисту та визначають стандарти їх реалізації, основи соціальної захищеності материнства як стану, який дає право на піклування та допомогу з боку держави та суспільства, а також засади соціального захисту сім'ї, які мають бути надані необхідні захист і сприяння з тим, щоб вона могла повністю покласти на себе зобов'язання щодо виховання підростаючого покоління.

Висновки. Підводячи підсумок вищенаведеному можемо констатувати, що вивчення міжнарод-

них документів дозволило з'ясувати ступінь їх впливу на національне законодавство і джерела права соціального забезпечення. Для України введення національного законодавства у сфері соціального захисту осіб з сімейними обов'язками у відповідність до світових стандартів у розглядуваній царині є важливим і необхідним кроком. Тому на сучасному етапі розвитку для України першочерговим завданням є створення такої нормативної бази захисту прав і свобод осіб з сімейними обов'язками, яка б повною мірою відповідала міжнародним стандартам і забезпечувала реалізацію цих прав та передбачала механізм їх захисту у випадку порушення.

Що ж до відповідності світовим стандартам на сьогоднішній день, можемо зазначити наступне: а) з метою створення умов для нормативно-правового забезпечення державної політики стосовно осіб із сімейними обов'язками в Україні прийнято низку нормативних документів; б) для сприяння реалізації гендерних інтересів працюючих чоловіків і жінок чинне законодавство України було впорядковане у відповідності з основними положеннями Конвенції МОП № 156 «Про рівне ставлення і рівні можливості для трудящих чоловіків та жінок: трудящі із сімейними обов'язками».

ЛІТЕРАТУРА

1. Шумилов В. М. Международное экономическое право в эпоху глобализации. *Московский журнал международного права*. 2001. № 2. С. 167-204.
2. Декларация про державний суверенітет України від 16.07.1990 р. № 55-XII. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1990. № 31. Ст. 429.
3. Загальна декларація прав людини: прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
4. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права: пакт ООН від 16.12.1966 р. *Вісник Конституційного Суду України*. 2006. №4.
5. Яблоновська Г. Г. Сімейна політика та соціальний захист осіб із сімейним и обов'язкам и як складова частина соціальної політики України. *Право і безпека*. 2005. № 4. С. 153-156.
6. Європейська соціальна хартія (переглянута): Хартія Ради Європи від 03.05.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2007. № 51. Ст. 2096.
7. Конвенція МОП № 156 про рівне ставлення і рівні можливості для трудящих чоловіків та жінок: трудящі із сімейними обов'язками. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_010
8. Сидоренко Н. С. Європейська соціальна хартія: регіональний міжнародно-правовий механізм захисту соціальних та економічних прав людини (позиція України): автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.11. Київ, 2003. 18 с.
9. Рекомендації МОП № 165 «Про рівне ставлення і рівні можливості для трудящих чоловіків та жінок: трудящі із сімейними обов'язками» від 23.06.1981 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_275.
10. Про Декларацію про загальні засади державної політики України стосовно сім'ї та жінок: постанова Верховної Ради України від 05.03.1999 р. № 475-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 17. Ст. 129.
11. Про Концепцію державної сімейної політики: постанова Верховної Ради України від 17.09.1999 р. № 1063-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 46-47. Ст. 404.
12. Конвенція МОП № 102 «Про мінімальні норми соціального забезпечення» від 28.06.1952 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/993_011/page.

13. Конвенція МОП № 117 «Про основні цілі та норми соціальної політики» від 22.06.1962 р. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/993_016.

REFERENCES

1. Shumilov V. M. (2001). Mezhdunarodnoye ekonomicheskoye pravo v epokhu globalizatsii. *Moskovskiy zhurnal mezhdunarodnogo prava - Moscow Journal of International Law*, 2, 167-204. [in Russian].
2. Deklaratsiia pro derzhavnyi suverenitet Ukrainy vid 16.07.1990 r. № 55-XII. (1990). *Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR.*, 31, Art. 429 [in Ukrainian].
3. Zahalna deklaratsiia prav liudyny: pryiniata i proholoshena rezoliutsiieiu 217 A (III) Heneralnoi Asamblei OON vid 10.12.1948 r. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 [in Ukrainian].
4. Mizhnarodnyi pakt pro ekonomichni, sotsialni i kulturni prava: pakt OON vid 16.12.1966 r. (2006). *Visnyk Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy - Bulletin of the Constitutional Court of Ukraine*, №4 [in Ukrainian].
5. Yablonovska H. H. (2005). Simeina polityka ta sotsialnyi zakhyst osib iz simeinym y oboviazkam y yak skladova chastyna sotsialnoi polityky Ukrainy. *Pravo i bezpeka - Law and security*, 4, 153-156 [in Ukrainian].
6. Yevropeiska sotsialna khartiia (perehliana): Khartiia Rady Yevropy vid 03.05.1996 r. (2007). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 51, Art. 2096 [in Ukrainian].
7. Konventsiiia MOP № 156 pro rivne stavlennia i rivni mozhlyvosti dlia trudiashchykh cholovikiv ta zhinok: trudiashchi iz simeinymy oboviazkamy. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_010 [in Ukrainian].
8. Sydorenko N. S. (2003). Yevropeiska sotsialna khartiia: rehionalnyi mizhnarodno-pravovyi mekhanizm zakhystu sotsialnykh ta ekonomichnykh prav liudyny (pozytsiia Ukrainy): Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
9. Rekomendatsii MOP № 165 «Pro rivne stavlennia i rivni mozhlyvosti dlia trudiashchykh cholovikiv ta zhinok: trudiashchi iz simeinymy oboviazkamy» vid 23.06.1981 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_275 [in Ukrainian].
10. Pro Deklaratsiui pro zahalni zasady derzhavnoi polityky Ukrainy stosovno simi ta zhinok: postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 05.03.1999 r. № 475-XIV. (1999). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 17, Art. 129 [in Ukrainian].
11. Pro Kontseptsiiu derzhavnoi simeinoi polityky: postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 17.09.1999 r. № 1063-XIV. (1999). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 46-47, Art. 404 [in Ukrainian].
12. Konventsiiia MOP № 102 «Pro minimalni normy sotsialnoho zabezpechennia» vid 28.06.1952 r. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/993_011/page [in Ukrainian].
13. Konventsiiia MOP № 117 «Pro osnovni tsili ta normy sotsialnoi polityky» vid 22.06.1962 r. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/993_016 [in Ukrainian].

СОХАНЬ МАРИЯ

аспирантка кафедри громадянсько-правових дисциплін, господарського і трудового права
Харьківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

ПРАВО ЛИЦ С СЕМЕЙНЫМИ ОБЯЗАННОСТЯМИ НА СОЦИАЛЬНУЮ ЗАЩИТУ:
МИРОВОЙ ОПЫТ

Статья посвящена анализу международных документов в сфере социальной защиты лиц с семейными обязанностями. Подчеркнута важность та необходимость приведения национального законодательства в соответствие с мировыми стандартами в рассматриваемой области. Сделан вывод, что на современном этапе развития для Украины первоочередной задачей является создание такой нормативной базы защиты прав и свобод лиц с семейными обязанностями, которая бы в полной мере соответствовала международным стандартам и обеспечивала реализацию этих прав и предусматривала механизм их защиты в случае нарушения.

Ключевые слова: социальная защита, лица с семейными обязанностями, международные стандарты, государство.

SOKHAN MARIA

PhD candidate of the department of civil law disciplines, economic and labor law of
Kharkiv National G.S. Skovoroda Pedagogical University

THE RIGHT OF PERSONS WITH FAMILY RESPONSIBILITIES TO SOCIAL PROTECTION: WORLD EXPERIENCE

Problem setting. In modern socio-economic conditions, the problem of social protection of persons with family responsibilities becomes especially relevant. In the process of life of families with minor children, there are a large number of social risks, including disability, illness, poverty, child support alone, etc., which requires the state to develop and adopt qualitatively new social programs aimed at protection of the given subject of the right of social security from adverse consequences of such risks.

Analysis of recent researches and publications. In social security law, issues related to the right of persons with family responsibilities to social protection have not gone unnoticed by researchers and are among a number of important theoretical developments in this area. In particular, attention was paid to this issue M. I. Polupanov, V. S. Shaikhhatdinov, O. G. Azarova, E. I. Astrakhan, T. I. Ivankina, V. D. Novikov, I. A. Vetukhova, L. B. Kulachok, O. M. Yaroshenko and other lawyers.

Target of research – is to analyze the world experience on the right of persons with family responsibilities to social protection and the possibility of its application in Ukraine.

Article's main body. There is still no single international act that establishes standards for the social protection of persons with family responsibilities. In this regard, we can say that the general principles and characteristics relating to social protection of this category of persons, and adopted in order to achieve the optimal level of order in this area of public relations, are governed by a number of international legal acts enshrining fundamental rights persons in the field of social protection and determine the standards of their implementation, the basics of social protection of motherhood as a state that gives the right to care and assistance from the state and society, as well as the principles of social protection of the family to which necessary protection and assistance so that it can fully commit itself to educating the younger generation.

Conclusions and prospects for the development. Summing up the above, it was concluded that the study of international documents allowed to determine the degree of their impact on national legislation and sources of social security law. For Ukraine, bringing national legislation in the field of social protection of persons with family responsibilities in line with international standards in this area is an important and necessary step. Therefore, at the current stage of development for Ukraine, the priority is to create a regulatory framework to protect the rights and freedoms of persons with family responsibilities, which would fully meet international standards and ensure the implementation of these rights and provide a mechanism to protect them in case of violation.

As for compliance with international standards today, we can note the following: a) in order to create conditions for regulatory and legal support of state policy regarding persons with family responsibilities in Ukraine adopted a number of regulations; b) to promote the gender interests of working men and women, the current legislation of Ukraine has been streamlined in accordance with the main provisions of the ILO Convention 156 on Equal Treatment and Equal Opportunities for Men and Women Workers: Workers with Family Responsibilities.

Keywords: social protection, persons with family responsibilities, international standards, state.